

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра підприємництва і права

ЗАТВЕРДЖЕНО КАФЕДРОЮ

Завідувач кафедри

 Алла СВИТЛИЧНА

(протокол «01» вересня 2025 р. № 1)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(обов'язкова навчальна дисципліна)

Актуальні проблеми аграрного, земельного та екологічного права

освітньо-професійна програма	Право
спеціальність	D8 Право
галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право
рівень вищої освіти	Магістр
Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та інформаційних технологій	

Полтава
2025– 2026 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Актуальні проблеми аграрного, земельного та екологічного права» для здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою Право

спеціальності D8 Право

Мова викладання: державна

Розробник:

Павло Шведенко, доцент кафедри підприємництва і права, к.ю.н, доцент

«01» вересня 2025 року

Павло ШВЕДЕНКО

Погоджено гарантом освітньої програми «Право»

«01» вересня 2025 року

Олександр КАЛ'ЯН

Схвалено радою з якості вищої освіти спеціальності «Право»

протокол «01» вересня 2025 року №1

Голова ради з якості
вищої освіти спеціальності «Право»

Олександр КАЛ'ЯН

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Форма навчання	
	денна	заочна
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів	3	
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	обов'язкова	
Рік навчання (курс)	1 / D8ПР_мд_2025	1 / D8ПР_мз_2025[1]
Лекції (годин)	16	10
Практичні (годин)	14	6
Самостійна робота (годин)	60	74
в т. ч. контрольна робота :	–	27
Вид семестрового контролю	Екзамен	

2. Мета вивчення навчальної дисципліни:

Здобуття практичних вмінь та навичок щодо проблемних питань в галузі аграрного, земельного та екологічного права в контексті правовідносин, які виникають в аграрному секторі економіки зокрема з приводу товарного сільськогосподарського виробництва.

3. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна вивчається на першому році навчання другого (магістерського) освітнього рівня, є вихідною і не потребує обов'язкового попереднього вивчення освітніх компонентів.

Передумови вивчення дисципліни обумовлені складанням таких компонентів як:

ЄФВВ – форми вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра, яка передбачає оцінювання рівня підготовленості вступника з фаху (конституційне право України; адміністративне право України; адміністративне судочинство в Україні; цивільне право України; цивільне процесуальне право України; кримінальне право України; кримінальне процесуальне право України; міжнародне публічне право; міжнародний захист прав людини).

ЄВІ – форми вступного випробування для вступу на навчання для здобуття ступеня магістра, яка поєднує тест загальної навчальної компетентності (критичне читання; аналітичне письмо; комунікація й медіація. Логіко-аналітичний компонент що включає наступні складники: логічне мислення; аналітичне мислення) та тест з іноземної мови.

4. Компетентності:

Загальні:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

Спеціальні (фахові):

СК 5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.

СК 6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

СК 9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.

СК 10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК 15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

5. Програмні результати навчання:

ПРН 3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

ПРН 8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

ПРН 24. Аналізувати правові явища та науково обґрунтовано застосовувати відповідні правові норми для вирішення питань у сфері земельного права.

Співвідношення програмних результатів навчання із очікуваними результатами навчання

Програмний результат навчання (визначений освітньою програмою)	Очікувані результати навчання навчальної дисципліни
ПРН 3.	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі/ях знань аграрного, земельного та екологічного права і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі з питань аграрного, земельного та екологічного права у широких або мультидисциплінарних контекстах.. Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, етичних стандартів, висновків та аргументації у галузі аграрного, земельного та екологічного права до фахівців і нефахівців, зокрема, до осіб, які навчаються. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії у галузі аграрного, земельного та екологічного права.
ПРН 8.	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі/ях знань аграрного, земельного та екологічного права і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі з питань аграрного, земельного та екологічного права у широких або мультидисциплінарних контекстах.. Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, етичних стандартів, висновків та аргументації у галузі аграрного, земельного та екологічного права до фахівців і нефахівців, зокрема, до осіб, які навчаються. Здатність продовжувати навчання з високим ступенем автономії у галузі аграрного, земельного та екологічного права.
ПРН 24.	Аналізувати правові явища та застосовувати відповідні правові норми для вирішення питань у сфері аграрного, земельного та екологічного права.

	<p>Володіти концептуальними науковими та практичними знаннями інститутів аграрного, земельного та екологічного права;</p> <p>Демонструвати майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних і спеціалізованих задач у сфері аграрного, земельного та екологічного права;</p> <p>Доносити до фахівців і нефахівців інформацію щодо ідей, проблем, власного досвіду та аргументації з питань аграрного, земельного та екологічного права;</p> <p>Здатність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах.</p>
--	---

6.Методи навчання і викладання:

словесні методи (лекція, бесіда); *наочні методи* (моделювання професійних ситуацій, презентації, ілюстрування); *практичні методи* (виконання ситуаційних завдань, аналіз наукових джерел та судової практики, конспектування), *методи самостійної роботи* (виконання завдань самостійної роботи), *методи формування пізнавальних інтересів* (створення ситуації інтересу, ситуації новизни навчального матеріалу, метод використання життєвого досвіду, навчальні дискусії для вирішення проблемної ситуації), *інтерактивні методи* (кейс-метод; дискусії, диспути, мозковий штурм, інтерактивної взаємодії)

7. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Доктринальні уявлення про предмет, метод, функції, принципи і джерела аграрного, земельного та екологічного права;

Порівняльно-правовий аналіз основних доктринальних підходів щодо визначення предмету, методів, функцій, принципів та джерел аграрного, земельного та екологічного права.

Тема 2. Особливості правового статусу сільськогосподарських товаровиробників;

Поняття та ознаки фермерського господарства. Порядок його створення. Склад фермерського господарства. Порядок та підстави набуття земельних ділянок для ведення фермерського господарства. Державна реєстрація. Правовий режим майна фермерського господарства. Господарська діяльність фермерського господарства. Товариство з обмеженою відповідальністю, як одна за найпоширеніших форм ведення сільськогосподарського товаровиробництва. Кооператив в сільському господарстві його ролі та перспективи.

Об'єднання сільськогосподарських товаровиробників.

Тема 3. Земля як основне джерело сільськогосподарського виробництва.

Поняття та склад земель сільськогосподарського призначення. Особливості правового режиму земель сільськогосподарського призначення. Правове забезпечення пріоритетності земель сільськогосподарського призначення. Суб'єкти права сільськогосподарського землекористування та загальна характеристика їх правового статусу. Фермерське землекористування. Землекористування сільськогосподарських кооперативів. Інші суб'єкти сільськогосподарського землевикористання. Відшкодування шкоди та втрат сільськогосподарського виробництва.

Тема 4. Форми та способи захисту прав на землю. Правова охорона земель.

Поняття та особливості юридичних гарантій прав на землю. Види юридичних гарантій прав на землю. Поняття захисту земельних прав. Форми захисту прав на землю. Способи захисту земельних прав, їх реалізація. Відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам: підстави та порядок. Вирішення земельних спорів: поняття, класифікація та особливості. Система органів, що вирішують земельні спори.

Поняття, зміст, мета та першочергові завдання правової охорони земель. Особливості правової охорони земель. Правові форми охорони земель. Об'єкти та суб'єкти правової охорони земель. Правова охорона ґрунтів. Правові форми охорони земель від забруднення і засмічення.

Тема 5. Договірні відносини сільськогосподарських товаровиробників.

Договір як основна форма регулювання товарно-грошових відносин в агропромисловому комплексі. Договори у сфері матеріально-технічного забезпечення сільськогосподарських виробників. Договірні відносини з реалізації сільськогосподарської продукції. Договірні орендні правовідносини. Міжнародні договори (контракти).

Тема 6. Претензійно-позовна робота в сільськогосподарських підприємствах.

Аналіз найбільш поширених порушень прав сільськогосподарських товаровиробників. Розробка тактики захисту порушених прав. Розбір позицій ВП ВС з питань врегулювання спорів за участю сільськогосподарських товаровиробників.

Тема 7. Сталий розвиток сільських територій в контексті розбудови громад Полтавщини.

Сільські території, як об'єкт аграрно-правового регулювання. Сталий розвиток сільських територій та його правове забезпечення. Правове регулювання сталого розвитку села. Правові засади диверсифікації сільських територій. Шляхи розбудови громад Полтавщини.

Тема 8. Екологізація сільськогосподарського виробництва.

Поняття екологізації у сільському товаровиробництві. Основні напрямки екологізації у сільському товаровиробництві. Грантові програми, як інструмент реалізації ідей екологізації та диверсифікації с/г товаровиробництва.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	п	с.р.		л	п.	с.р.
Тема 1. Доктринальні уявлення про предмет, метод, функції, принципи і джерела аграрного, земельного та екологічного права	11,5	2	2	7	11	2	-	9
Тема 2. Особливості правового статусу сільськогосподарських товаровиробників;	11,5	2	2	7	13	2	2	9
Тема 3. Земля як основне джерело сільськогосподарського виробництва.	11,5	2	2	8	9	-	-	9
Тема 4. Форми та способи захисту прав на землю. Правова охорона земель.	11,5	2	2	8	9	-	-	9
Тема 5. Договірні відносини сільськогосподарських товаровиробників.	11,5	2	2	7	13	2	2	10
Тема 6. Претензійно-позовна робота в сільськогосподарських підприємствах.	11,5	2	2	8	13	2	-	9

Тема 7. Сталий розвиток сільських територій в контексті розбудови громад Полтавщини.	11,5	2	2	7	13	2	2	10
Тема 8. Екологізація сільськогосподарського виробництва.	9,5	2	-	8	9	-	-	9
у т. ч. індивідуальні завдання	-	-	-	-	-	-	-	27
Усього годин	90	16	14	60	90	10	6	74

8. Теми практичних занять

денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Доктринальні уявлення про предмет, метод, функції, принципи і джерела аграрного, земельного та екологічного права	2
2	Тема 2. Особливості правового статусу сільськогосподарських товаровиробників;	2
3	Тема 3. Земля як основне джерело сільськогосподарського виробництва.	2
4	Тема 4. Форми та способи захисту прав на землю. Правова охорона земель.	2
5	Тема 5. Договірні відносини сільськогосподарських товаровиробників.	2
6	Тема 6. Претензійно-позовна робота в сільськогосподарських підприємствах.	2
7	Тема 7. Сталий розвиток сільських територій в контексті розбудови громад Полтавщини.	2
8	Тема 8. Екологізація сільськогосподарського виробництва.	-
	Разом	14

заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Доктринальні уявлення про предмет, метод, функції, принципи і джерела аграрного, земельного та екологічного права	-
2	Тема 2. Особливості правового статусу сільськогосподарських товаровиробників;	2
3	Тема 3. Земля як основне джерело сільськогосподарського виробництва.	-
4	Тема 4. Форми та способи захисту прав на землю. Правова охорона земель.	-
5	Тема 5. Договірні відносини сільськогосподарських товаровиробників.	2
6	Тема 6. Претензійно-позовна робота в сільськогосподарських підприємствах.	-
7	Тема 7. Сталий розвиток сільських територій в контексті розбудови громад Полтавщини.	2
8	Тема 8. Екологізація сільськогосподарського виробництва.	-

	Разом	6
--	--------------	----------

9. Теми самостійної роботи

денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Доктринальні уявлення про предмет, метод, функції, принципи і джерела аграрного, земельного та екологічного права	7
2	Тема 2. Особливості правового статусу сільськогосподарських товаровиробників;	7
3	Тема 3. Земля як основне джерело сільськогосподарського виробництва.	8
4	Тема 4. Форми та способи захисту прав на землю. Правова охорона земель.	8
5	Тема 5. Договірні відносини сільськогосподарських товаровиробників.	7
6	Тема 6. Претензійно-позовна робота в сільськогосподарських підприємствах.	8
7	Тема 7. Сталий розвиток сільських територій в контексті розбудови громад Полтавщини.	7
8	Тема 8. Екологізація сільськогосподарського виробництва.	8
	Разом	60

заочна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Доктринальні уявлення про предмет, метод, функції, принципи і джерела аграрного, земельного та екологічного права	9
2	Тема 2. Особливості правового статусу сільськогосподарських товаровиробників;	9
3	Тема 3. Земля як основне джерело сільськогосподарського виробництва.	9
4	Тема 4. Форми та способи захисту прав на землю. Правова охорона земель.	9
5	Тема 5. Договірні відносини сільськогосподарських товаровиробників.	10
6	Тема 6. Претензійно-позовна робота в сільськогосподарських підприємствах.	9
7	Тема 7. Сталий розвиток сільських територій в контексті розбудови громад Полтавщини.	10
8	Тема 8. Екологізація сільськогосподарського виробництва.	9
	Разом	74

10. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота здобувача вищої освіти має сприяти закріпленню теоретичного матеріалу та практичних навичок. Цей вид роботи реалізується шляхом самостійного

виконання здобувачем вищої освіти індивідуального завдання в аудиторній і позааудиторній час: контрольної роботи для здобувачів заочної форми навчання.

11. Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю програмних результатів навчання	
	денна форма	заочна форма
ПРН 3.	Поточний контроль: виконання завдань на практичних заняттях; виконання завдань самостійної роботи; розв'язування тестів, виконання контрольної роботи (для заочної форми) Семестровий контроль: екзамен	
ПРН 8.	Поточний контроль: виконання завдань на практичних заняттях; виконання завдань самостійної роботи; розв'язування тестів, виконання контрольної роботи (для заочної форми) Семестровий контроль: екзамен	
ПРН 24.	Поточний контроль: виконання завдань на практичних заняттях; виконання завдань самостійної роботи; розв'язування тестів, виконання контрольної роботи (для заочної форми) Семестровий контроль: екзамен	

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним результатом навчання. Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль і підсумкова оцінка рівня досягнення результатів навчання.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Денна форма

Назва теми / Форма семестрового контролю	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом по темі
	Опитування	Виконання завдань на практичних заняттях	Виконання завдань самостійної роботи	Виконання тестів	
Тема 1. Доктринальні уявлення про предмет, метод, функції, принципи і джерела аграрного, земельного та екологічного права	2	5	2		9
Тема 2. Особливості правового статусу сільськогосподарських товаровиробників;	2	5	2		9
Тема 3. Земля як основне джерело сільськогосподарського виробництва.	2	5	2		9
Тема 4. Форми та способи захисту прав на землю. Правова охорона земель.	2	5	2		9
Тема 5. Договірні відносини сільськогосподарських товаровиробників.	2	5	2		9
Тема 6. Претензійно-позовна робота в сільськогосподарських підприємствах.	2	5	2	8	9

Тема 7. Сталий розвиток сільських територій в контексті розбудови громад Полтавщини.	2	5	2		9
Тема 8. Екологізація сільськогосподарського виробництва.	2	5	2		9
Всього	16	40	16	8	80
ЕКЗАМЕН					20
Разом					100

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

1. Опитування (0-2 бал).

Шкала та критерії та оцінювання

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	Відповідь правильна, повна, логічно структурована та обґрунтована. Студент глибоко володіє термінологією аграрного права, посилається на норми законодавства (земельного, аграрного, екологічного), наводить приклади правозастосовної практики.
1	Відповідь загалом правильна, але неповна або містить незначні неточності. Студент володіє основною термінологією, частково посилається на норми аграрного законодавства, але без достатнього обґрунтування чи прикладів.
0	Відповідь відсутня, неправильна або не стосується суті питання. Використання загальних фраз без юридичного обґрунтування та без знання термінології аграрного права.

2. Виконання завдань на практичних заняттях (0-5 бали).

Шкала та критерії та оцінювання

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	Відповідь повністю правильна, вичерпна, логічно структурована та глибоко обґрунтована. Студент вільно володіє термінологією аграрного, земельного та екологічного права, аналізує актуальні проблеми, посилається на норми національного законодавства та міжнародні акти, використовує приклади судової практики, формулює власні аргументовані висновки.
4	Відповідь правильна та змістовна, але не повністю вичерпна. Студент добре володіє матеріалом, використовує термінологію, посилається на законодавство, але аналіз менш глибокий або недостатньо прикладів.
3	Відповідь загалом правильна, але поверхнева. Є розуміння основних положень, проте аналіз обмежений, допускаються окремі неточності.
2	Відповідь частково правильна. Студент має фрагментарні знання, допускає помилки, слабо орієнтується у нормативній базі.
1	Відповідь містить суттєві помилки, є непослідовною або фрагментарною.
0	Відповідь відсутня, неправильна або не стосується питання. Відсутнє юридичне обґрунтування та знання термінології.

3. Виконання завдань самостійної роботи (0-2 бал).

Шкала та критерії та оцінювання

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	Самостійна робота виконана повністю, змістовно та відповідно до вимог. Матеріал викладено логічно, з використанням термінології

	аграрного права. Студент демонструє глибоке розуміння теми, посилається на норми законодавства (земельного, аграрного, екологічного), використовує приклади судової або правозастосовної практики. Робота має елементи аналізу та узагальнення.
1	Самостійна робота виконана, але містить неповний або поверхневий виклад матеріалу. Допускаються незначні помилки чи неточності. Використання термінології обмежене, посилання на законодавство є частковими або недостатньо обґрунтованими. Відсутній глибокий аналіз.
0	Самостійна робота не виконана або виконана формально. Матеріал не відповідає темі, містить суттєві помилки або не має юридичного обґрунтування. Відсутнє використання термінології аграрного права та посилань на законодавство.

4. Написання тестових завдань (0-8 балів).

Шкала та критерії та оцінювання

Кількість балів	Критерії оцінювання
7-8	Студент правильно виконав більшість тестових завдань (90–100%). Демонструє глибоке розуміння норм аграрного, земельного та екологічного законодавства, впевнено орієнтується у правових категоріях.
5-6	Виконано значну частину тестових завдань (70–89%). Студент загалом орієнтується у матеріалі, але допускає окремі неточності у застосуванні норм аграрного права.
2-4	Виконано близько половини тестових завдань (30–69%). Знання фрагментарні, студент має труднощі у правильному застосуванні норм законодавства.
0-1	Виконано менше 30% тестових завдань або відповіді переважно неправильні. Відсутнє розуміння основних положень аграрного права.

5. Форма проведення семестрового контролю згідно з робочим та навчальним планом – *екзамен*.

Шкала та критерії оцінювання екзамену

Шкала оцінювання, балів	Характеристика критерію
17-20	питання екзаменаційного білету розкрито у повному обсязі, проведено ґрунтовний самостійний аналіз питання, виклад систематизований та послідовний, достатньо посилань на історичні правові документи
13-16	питання екзаменаційного білету розкрито у достатньому обсязі, проведено ґрунтовний самостійний аналіз питань, виклад систематизований та послідовний
9-12	питання екзаменаційного білету в основному розкрито, але відсутній самостійний аналіз питань, виклад послідовний, але не достатні посилання на норми законодавства
5-8	питання екзаменаційного білету розкрито частково, відсутній самостійний аналіз питань, відповідь фрагментарна, не систематизована
1-4	питання екзаменаційного білету розкрито частково, відповідь носить описовий, а не аналітичний характер, не систематизована
0	відповіді на питання екзаменаційного білету не надано

*екзамен складається з 2 теоретичних питань

Заочна форма навчання

Назва теми / Форма семестрового контролю	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом по темі
	Опитування	Виконання завдань на практичних заняттях	Виконання завдань самостійної роботи	Написання контрольної роботи	
Тема 1. Доктринальні уявлення про предмет, метод, функції, принципи і джерела аграрного, земельного та екологічного права	2	-	5		7
Тема 2. Особливості правового статусу сільськогосподарських товаровиробників;	2	5	5		12
Тема 3. Земля як основне джерело сільськогосподарського виробництва.	-	-	5		5
Тема 4. Форми та способи захисту прав на землю. Правова охорона земель.	-	-	5		5
Тема 5. Договірні відносини сільськогосподарських товаровиробників.	2	5	5		12
Тема 6. Претензійно-позовна робота в сільськогосподарських підприємствах.	2	-	5		7
Тема 7. Сталій розвиток сільських територій в контексті розбудови громад Полтавщини.	2	5	5		12
Тема 8. Екологізація сільськогосподарського виробництва.	-	-	5	15	5
Всього	10	15	40		80
ЕКЗАМЕН					20
Разом					100

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

1. Опитування (0-2 бали).

Шкала та критерії та оцінювання

Кількість балів	Критерії оцінювання
2	Відповідь правильна, повна, логічно структурована та обґрунтована. Студент глибоко володіє термінологією аграрного права, посилається на норми законодавства (земельного, аграрного, екологічного), наводить приклади правозастосовної практики.
1	Відповідь загалом правильна, але неповна або містить незначні неточності. Студент володіє основною термінологією, частково посилається на норми аграрного законодавства, але без достатнього обґрунтування чи прикладів.
0	Відповідь відсутня, неправильна або не стосується суті питання. Використання загальних фраз без юридичного обґрунтування та без знання термінології аграрного права.

2. Виконання завдань на практичних заняттях (0-5 балів).

Шкала та критерії та оцінювання

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	Відповідь повністю правильна, вичерпна, логічно структурована та глибоко обґрунтована. Студент вільно володіє термінологією аграрного, земельного та екологічного права, аналізує актуальні проблеми, посилається на норми національного законодавства та міжнародні акти, використовує приклади судової практики, формулює власні аргументовані висновки.

4	Відповідь правильна та змістовна, але не повністю вичерпна. Студент добре володіє матеріалом, використовує термінологію, посилається на законодавство, але аналіз менш глибокий або недостатньо прикладів.
3	Відповідь загалом правильна, але поверхнева. Є розуміння основних положень, проте аналіз обмежений, допускаються окремі неточності.
2	Відповідь частково правильна. Студент має фрагментарні знання, допускає помилки, слабо орієнтується у нормативній базі.
1	Відповідь містить суттєві помилки, є непослідовною або фрагментарною.
0	Відповідь відсутня, неправильна або не стосується питання. Відсутнє юридичне обґрунтування та знання термінології.

3. Виконання завдань самостійної роботи (0-5 бали).

Шкала та критерії та оцінювання

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	Самостійна робота виконана повністю, ґрунтовно та відповідно до вимог. Матеріал викладено логічно, послідовно, із використанням термінології аграрного права. Студент демонструє глибоке розуміння теми, активно посилається на норми аграрного, земельного та екологічного законодавства, використовує приклади судової або правозастосовної практики, робить узагальнення та власні висновки.
3-4	Робота виконана належним чином, але не є повністю вичерпною. Матеріал загалом правильний, логічний, із використанням термінології. Наявні посилання на законодавство, однак недостатньо прикладів або глибини аналізу. Можливі незначні неточності.
2	Робота виконана частково або поверхнево. Матеріал викладено неповно, із помилками. Використання термінології обмежене, посилання на законодавство фрагментарні. Відсутній належний аналіз і узагальнення.
1	Робота має суттєві недоліки: значні помилки, нелогічність викладу, мінімальне розуміння теми. Відсутні або неправильні посилання на норми аграрного права.
0	Самостійна робота не виконана або виконана формально, не відповідає темі. Відсутнє юридичне обґрунтування, не використовується термінологія аграрного права.

4. Написання контрольної роботи (0-15 балів).

Шкала та критерії та оцінювання

Вид завдання	Кількість балів	Критерії оцінювання
Теоретичне	1-3 бали	Свідоме і повне відтворення матеріалу з деякими неточностями у другорядному матеріалі; виклад матеріалу достатньо обґрунтований, проте дещо порушено послідовність викладу та не повністю розкритий результат навчання.
	4-5 бали	Виклад матеріалу глибоко обґрунтований, логічний, переконливий. Відповідь містить приклади, що свідчить про творче застосування матеріалу. Відповідь на теоретичні питання стилістично та граматично правильна, показує на відмінні знання та вміння, повністю демонструє засвоєний

		результат навчання
Максимальна кількість балів	5 бали	
Професійно-орієнтоване	1-4 бали	Кількісна обробка результатів виконана правильно, проте містить деякі технічні помилки та неточності. Розв'язок практичного завдання зведений лише до кінцевої відповіді без наведення обґрунтування
	5-10 балів	Зроблено інтерпретацію результатів, яка містить узагальнену характеристику досліджуваного явища, описуються можливі причини такого результату, зазначаються типологічні особливості. Рекомендації конкретизовані відносно одержаних результатів. Завдання виконано стилістично та граматично правильно з використанням професійних термінів
Максимальна кількість балів	10 балів	
Всього	15 балів	

5. Форма проведення семестрового контролю згідно з робочим та навчальним планом – *екзамен*.

Шкала та критерії оцінювання екзамену

Шкала оцінювання, балів	Характеристика критерію
17-20	питання екзаменаційного білету розкрито у повному обсязі, проведено ґрунтовний самостійний аналіз питання, виклад систематизований та послідовний, достатньо посилань на історичні правові документи
13-16	питання екзаменаційного білету розкрито у достатньому обсязі, проведено ґрунтовний самостійний аналіз питань, виклад систематизований та послідовний
9-12	питання екзаменаційного білету в основному розкрито, але відсутній самостійний аналіз питань, виклад послідовний, але не достатні посилання на норми законодавства
5-8	питання екзаменаційного білету розкрито частково, відсутній самостійний аналіз питань, відповідь фрагментарна, не систематизована
1-4	питання екзаменаційного білету розкрито частково, відповідь носить описовий, а не аналітичний характер, не систематизована
0	відповіді на питання екзаменаційного білету не надано

*екзамен складається з 2 теоретичних питань

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачене при вивченні навчальної дисципліни (за потреби)

Ноутбук, хмарні додатки Google, Internet-браузери, мережа Wi-Fi, мультимедійне обладнання (проектор, екран). Бібліотека юридичної літератури ПДАУ (<https://www.pdau.edu.ua/content/biblioteka-yurydychnoyi-literatury>), Електронний репозитарій ПДАУ (<http://dspace.pdau.edu.ua:8080>)

13. Політика навчальної дисципліни

13.1 Щодо термінів виконання та перескладання: практичні завдання, завдання із самостійної роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-30%). Здобувач вищої освіти може бути недопущеним до семестрового контролю з навчальної дисципліни у разі набрання кількості балів менше ніж межа незадовільного навчання. Кафедра на своєму засіданні приймає рішення про недопущення такого здобувача вищої освіти до семестрового контролю з відповідної навчальної дисципліни та повідомляє про це директорат навчально-наукового інституту, шляхом подання витягу з протоколу засідання кафедри. Директор навчально-наукового інституту своїм розпорядженням не допускає здобувача вищої освіти до семестрового контролю з відповідної навчальної дисципліни. Здобувач вищої освіти, який був не допущений до семестрового контролю з певної навчальної дисципліни, має підсумкову академічну заборгованість. Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин із дозволу деканату. Повторне проходження контрольного заходу для ліквідації підсумкової академічної заборгованості допускається не більше двох разів із навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яку формує директор навчально-наукового інституту за участю викладачів відповідної кафедри. Отримана оцінка у разі другого повторного проходження контрольного заходу є остаточною.

13.2 Щодо академічної доброчесності: здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності, Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в Полтавському державному аграрному університеті, Порядку перевірки академічних текстів на наявність текстових запозичень у Полтавському державному аграрному університеті.

13.3 Щодо відвідування занять: навчання здобувачів вищої освіти, що передбачає проведення навчальних занять згідно розкладу упродовж навчального року передбачає їх безпосередню участь в освітньому процесі. Відвідування здобувачами вищої освіти всіх видів навчальних занять є обов'язковим. Відмітка про відвідування занять здобувачами здійснюється в журналі обліку аудиторної навчальної роботи викладача.

13.4 Щодо зарахування результатів неформальної / інформальної освіти: на здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті перед опануванням даної освітньої компоненти. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані. Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

13.5 Щодо оскарження результатів оцінювання: після оголошення результатів поточного або семестрового контролю здобувач освіти має право звернутися до викладача з проханням надати роз'яснення щодо отриманої оцінки. У разі неможливості спільного врегулювання ситуації здобувач вищої освіти має право оскаржити результати контрольних заходів. Підставами для оскарження результату оцінювання можуть бути: недотримання викладачем системи оцінювання, вказаної у робочій програмі навчальної дисципліни, необ'єктивне оцінювання та/або наявність конфлікту інтересів, якщо про його існування здобувачу вищої освіти не було і не могло бути відомо до проведення оцінювання. Результат оцінювання може бути оскаржений не пізніше наступного робочого дня після його оголошення. Для оскарження результату оцінювання здобувач вищої освіти звертається з письмовою заявою до директора навчально-наукового інституту, яку розглядає апеляційна комісія, сформована розпорядженням директора інституту. Апеляційна комісія протягом трьох робочих днів ухвалює рішення про наявність або відсутність підстав оскарження результату оцінювання. Присутність здобувача вищої освіти на засіданнях апеляційної комісії є обов'язковою. Висновки апеляційної комісії оформляються відповідним протоколом і доводяться до відома здобувача вищої освіти і викладача. Результатом розгляду апеляції є прийняття апеляційною комісією одного з двох рішень: попередня оцінка знань здобувача вищої освіти відповідає рівню досягнення результатів навчання і не змінюється або попередня оцінка знань здобувача вищої освіти не відповідає рівню досягнення результатів і здобувач заслуговує іншої оцінки (вказується нова оцінка відповідно до чинної в Університеті шкали

оцінювання результатів навчання). За результатом апеляції оцінка результатів навчання здобувача вищої освіти не може бути зменшена.

14. Рекомендовані джерела інформації

Нормативні:

1. Конституція України : Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80.#Text>
2. Цивільний кодекс України № 435-ІVІ від 16.01.2003.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
3. Господарський кодекс України № 436-ІV від 16.01.2003.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15/card2#Card>
4. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-ІІІ
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
5. Закон України «Про оренду землі» від 06.10.1998 № 161-ІV
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/161-14#Text>

Основні:

1. Аграрне право. Підручник. Видання 2-ге, змінене (Ювілейна серія «НЮУ 215 років»). За редакцією А.М. Статівки. Харків: Право, 2022. 416 с.
2. Земельне право : підручник НУ «ЮАУ ім. Ярослава Мудрого»; за ред. М. В. Шульги. Харків : Право, 2022. 520 с.
3. Шульга М. В., Гордєєв В.І., Санніков Д. В. Земельне право. Посібник для підготовки до іспиту. Харків: Право, 2023. 278 с.
4. Цивільне право. Конспект лекцій для студентів спеціальності 081 «Право» денної та заочної форм навчання, Терещук Галина Андріївна. Луцьк: ЛНТУ, 2017. 267 с.
5. Цивільне право України: підручник. 2-е вид., перероб. і доп. У 2 частинах. За ред. проф. Р.Б. Шишки (кер. авт. кол.), Ч. 1. Загальна. К.: Видавництво Ліра-К, 2018. 736 с
6. Аграрне право: підручник/В. М. Корнієнко, Г.С. Корнієнко, І. М. Кульчій та ін. за ред. А, М. Статівки. Вид. 2-ге, змін. Харків : Право, 2021.416 с.
7. Аграрне право України : навч. посіб. для підготов, до іспитів / упоряд.: І. В. Тетарчук, Т. Є.Дяків. Київ : Центр учбової літератури, 2022. 242 с.
8. Екологічне право : підручник / А. ПІ. Гетьман. Г. В. Анісімова, А. К. Соколова та ін. ; за ред.А. ПІ. Гетьмана. Харків : Право, 2019. 552 с.
9. Екологічне право України. Особлива частина : навч. посіб. / О. М. Шуміло, В. А. Зуєв. І. В.Бригадир та ін. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 432 с.

Допоміжні:

1. Дубович О., Шведенко П., Кальян О. Цивільний позов в кримінальному процесі. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2023. № 5(11). С. 247–262. URL: <http://surl.li/krfs>
2. Кальян О.С., Купчення Л.І., Шведенко П.Ю. Окремі питання захисту прав суб'єктів природоохоронних відносин у сільськогосподарському виробництві. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2023. № 3. С.215-218. URL : <http://surl.li/krfru>
3. Pona Yasnolob, Tetyana Chayka, Oleg Gorb, Pavel Shvedenko, Nadiia Protas, Ivan Tereshchenko. Comparative and legal analysis of foreign experience of credit and state support of agricultural producers. *Journal of Environmental Management and Tourism* 2017. p. 1442-1450 (Scopus).
4. Shvedenko P. Comparative and legal analysis of foreign experience of credit and state support of agricultural producers. *Management of 21st century: globalization challenges*. Collective Scientific Monograph. Prague 1, Czech Republic, 2018. p. 463-468. (Monograph).
5. Yasnolob, I.O., Chayka, T.O., Gorb, O.O., Kalashnyk, O.V., Konchakovskiy, Ye.O., Moroz, S.E., Shvedenko, P.Yu. (2019). Using resource and energy-saving technologies in agricultural production as a direction of raising energy efficiency of rural territories. *Ukrainian Journal of Ecology*, 9(1), 244-250. (Scopus).

6. Gorb, O., Yasnolob, I., Chayka, T., Shvedenko P. Ecological-agrochemical land evaluation and classification under organic farming. *Journal of Environmental Management and Tourism*, 2020, 11(6), стр. 1588–1595 (Scopus).
7. Demianenko, N., Yasnolob, I., Gorb, O., Shvedenko, P., Bardina, T. Innovative approaches to the formation and development of the startup ecosystem. *Journal of Environmental Management and Tourism*, 2021, 12(3), стр. 668–676 (Scopus).
8. Shevchenko, N., Marukhlenko, O., Trach, O., Shvedenko, P., Dubovych, O. The Use of Data Analytics in Public Administration for Corruption Prevention During Hybrid Warfare, *Pakistan Journal of Criminology*, 2024, 16(2), с. 943–958
9. Дубович О., Шведенко П., Кальян О. Цивільний позов в кримінальному процесі. Актуальні питання у сучасній науці. 2023. № 5(11). С. 247–262. URL: <http://surl.li/krfs>
10. Shevchenko, N., Marukhlenko, O., Trach, O., Shvedenko, P., Dubovych, O. The Use of Data Analytics in Public Administration for Corruption Prevention During Hybrid Warfare, *Pakistan Journal of Criminology*, 2024, 16(2), С. 943–958
11. Кальян О.С., Купчення Л.І., Шведенко П.Ю. Окремі питання захисту прав суб'єктів природоохоронних відносин у сільськогосподарському виробництві. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». 2023. № 3. С.215-218. URL : <http://surl.li/krfru>
12. П. Шведенко, О. Дубович, І. Муравйова. Правова держава як гарант прав людини: виклики сьогодення і перспективи розвитку. № 1(55) (2025): Наукові перспективи URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/19470/19473>

Інформаційні ресурси:

1. Законодавство України: офіційний сайт Верховної Ради України. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Президента України. URL : <http://www.president.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. – URL : <http://www.kmu.gov.ua>.
4. Офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського. URL : <http://www.nbu.gov.ua/>
5. Бібліотека українських підручників. URL : <http://pidruchniki.ws/pravo>.
6. European Court of Human Rights. URL : <https://hudoc.echr.coe.int>
7. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : <https://reyestr.court.gov.ua/Page/1>
8. Офіційний сайт Верховного Суду. URL : <https://supreme.court.gov.ua>.
9. Пошуково-аналітичний портал “Суд на долоні”. URL : <https://conp.com.ua>
10. Оpendатобот : сторінка пошуку судових рішень. URL : <https://court.opendatabot.ua>